

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 12. април 2014. године

Предмет бр. 142/09

Марко МАРКОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 12. априла 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председника
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуту жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 6. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 18. децембра 2009. године, Комисија је затражила од Мисије владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) информације у вези са 43 жалбе уложене Комисији које се тичу несталих лица, међу којима је и жалба г. Марка Марковића.

3. Дана 9. децембра 2009. и 20. априла 2011. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације. Није добијен никакав одговор.
4. Дана 23. марта 2010. године, ЕУЛЕКС је доставио свој одговор на захтев Комисије од 18. децембра 2009. године.
5. Дана 2. фебруара 2012. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.
6. Дана 2. марта 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
7. Дана 11. маја 2012. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
8. Дана 17. маја 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
9. Дана 14. фебруара 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, заједно са релевантном документацијом.
10. Дана 24. марта 2014. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање списа у вези са предметом може сматрати коначним. УНМИК је доставио свој одговор истог дана.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

11. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова убрзо након сукоба и након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
12. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског

¹ Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено”, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

- споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
13. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
 14. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
 15. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
 16. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
 17. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже

постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.

18. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
19. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 341 домаћег и 24 међународне судије и тужилаца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
20. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
21. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а ЕУЛЕКС је преузео пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

22. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за нестанак г. Бранка Марковића

23. Жалилац је отац г. Бранка Марковића. Он наводи да су, 12. јуна 1999. године, г. Бранка Марковића отеле неименоване особе у близини Основне школе „Зејнел Хајдини“ у насељу Врањевац, у општини Приштина. Од тада се не зна где се налази г. Бранко Марковић.

24. Жалилац наводи да је нестанак свог сина пријавио КФОР-у, УНМИК-у, МКЦК-у и Црвеном крсту Југославије.

25. Током 2001. године, МКЦК је отворио захтев за проналажење г. Бранка Марковића, који је и данас отворен³. Његово име се такође налази на списку несталих лица који је МКЦК проследио УНМИК-у 12. октобра 2001, за које је МКЦК прикупљао анте-мортем податке у ужој Србији, од 1. јула до 20. септембра 2001, као и у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ⁴. У ставци која се тиче г. Бранка Марковића у бази података на мрежи коју води МКНЛ⁵ 12. јун 1999. године је наведен као датум нестанка, а у другим релевантним деловима стоји: „прикупљено довољно референтних узорака“ и „није пронађен подударни ДНК“.

С. Истрага

26. У овом предмету, Комисија је од УНМИК-а примила значајан број докумената у вези са истражним активностима које су спровели ЈИРЗ полиције УНМИК-а и УНМИК-ов КНЛСМ. Када је Комисији доставио спис, 14. фебруара 2013. године, СПГС је напоменуо да можда постоји још информација у вези са овим предметом, које се не налазе у достављеним документима. Међутим, 24. марта 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да нису прибављени додатни релевантни документи.

27. Што се тиче објављивања података који се налазе у списима, Комисија подсећа да јој их је УНМИК дао на увид под обавезом чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из

³ База података МКЦК-а је доступна на адреси: <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (прегледано 10. априла 2014). Иако није познат тачан датум када је отворен МКЦК-ов захтев за проналажење, број захтева за проналажење г. Бранка Марковића је БЛГ-800653-01.

⁴ База података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија јој је приступила у вези с овим предметом 10. априла 2014.

⁵ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 10. априла 2014).

детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

28. Најстарији документ (хронолошки) у спису је копија писма које је сестра г. Бранка Марковића, гђа С. М, упутила седишту ОЕБС-а у Приштини, датираног на 21. јун 1999. године. У писму су наведене чињенице везане за нестанак њеног брата и још петорице Срба 12. јуна 1999. године. Она је такође доставила име сведока, Р. Ј, суседкиње која је наводно све видела из своје куће, која се налазила прекопута школе „Зејнел Хајдини“, близу места на коме су ови мушкарци последњи пут виђени живи. Поред тога, она је навела свој број телефона за контакт, као и бројеве двоје других потенцијалних сведока.
29. КНЛСМ-ови спис садржи МКЦК-ов формулар за идентификацију жртве, без назначеног датума, у вези са г. Бранком Марковићем, који је очигледно попунио МКЦК између 1. јула и 20. септембра 2001. (видети § 25 горе у тексту). Поред тога, спис садржи ЈНЛ-ов формулар за идентификацију жртве са анте-мортем подацима датиран на 18. септембар 2000. године, који садржи број списка 2000-001233. Поред личних података о г. Бранку Марковићу и његов анте-мортем опис, у њему се налазе и име, адреса и број телефона његове сестре, гђе С. М. У спису се такође налази ЈНЛ-ов „Извештај о наставку случаја“, са бројем списка 2000-001233, у коме су наведене активности службеника ЈНЛ-а предузете различитих датума и у различито време. За датум 18. септембар 2000. године, наведено је да је гђа С. М. испричала службеницима њихове канцеларије след догађаја везан за њеног несталог брата. Опис догађаја који је дала ЈНЛ-у садржао је исте информације као и писмо ОЕБС-у, наведено изнад, укључујући и име сведока, Р. Ј.
30. Спис ЈИРЗ-а садржи неколико докумената, укључујући интерни допис и истражне дневнике, у којима је дат преглед истражних радњи предузетих по овом случају. На пример, у интерном допису од 14. априла 2008. године који је главни истражитељ у овом случају послао Начелнику ЈИРЗ-а дати су детаљи о почетку истраге. „Истрага је започета 5. маја 2000. године, када је пронађена могућа гробница у Врањевцу, на пољу у близини Неродимске улице у Приштини. Дана 6. маја 2000. године, обављена је ексхумација и пронађени су посмртни остаци три тела, који су однети у мртвачницу у Приштини. Даљом истрагом је откривено да би та три тела могла бити посмртни остаци неких од 6 Срба [укључујући жалиочевог сина] чији је нестанак пријављен 12. и 13. јуна 1999. године“ (видети § 28 изнад). Утврђено је да су то били посмртни остаци Срба који су нестали заједно са г. Бранком Марковићем, али не његови.
31. У интерном допису даље стоји: „23. маја 2001, предметни досије је затворен због недостатка доказа и поново је отворен 15. фебруара 2002, када је сведок [гђа С. М.] дала изјаву везану за киднаповање њеног брата, г. Бранка Марковића, 12. јуна 1999“. У том разговору, она је навела да је њеног брата киднаповала велика група наоружаних особа из ОВК. Поред тога, она је навела да је маја 2001. године чула „од неких људи да је њеног брата киднаповоа члан ОВК Г и да је он још увек жив“. Она је такође изјавила да је сведок Р. Ј. видела цео инцидент.
32. У истом интерном допису даље стоји: „Изјавом узетом од сведока [Р. Ј.] 1. маја 2003. године откривена је чињеница да је 12. јуна у 18.00 часова [сведок] видела ...

- киднаповање [М. Д; још једне српске жртве], г. Бранка Марковића и убиство [још три српске жртве] од стране 10-15 чланова ОВК“. [Сведок] је навела да је Р. К. био још један мушкарац из групе Срба, који је био рањен на месту злочина, али је успео да побегне“. У досијеу се такође налази примерак сведочења Р. Ј. Р. Ј. је у сведочењу такође изјавила: „Показано ми је око 80 фотографија чланова ОВК ... нисам могла да идентификујем никог са тих фотографија“. Што се тиче могућег сведока Р. К, полиција УНМИК-а је покушала да га пронађе, али није успела; сматрао се несталим лицем⁶.
33. Спис садржи ЈНЛ-ов Извештај о истрази, датиран на 21. октобар 2004. године, у коме је наведено да је „3. августа 2004, истражитељ ЈНЛ-а присуствовао састанку у канцеларији ЈНЛ-а у Београду са породицама несталих Срба Један од ових случајева тицао се г. Бранка Марковића. Истражитељ Т. Г. састао се са његовим оцем, Марком Марковићем [жалиоцем]. Он је споменуо име суседкиње која је посматрала киднаповање г. Бранка Марковића ... Р. Ј“.
34. У електронској поруци од 23. октобра 2007. године коју је истражитељ ЈИРЗ-а послао Начелнику ЈИРЗ-а дат је преглед додатних активности у истрази. Наведено је: „Горенаведени предмет је поново отворила Регионална истражна јединица за нестала лица у Митровици 28. јула 2006. године када је код њих дошао отац једне од шест жртава, Марко Марковић ... Коначно је предат ЈИРЗ-у 18. августа 2006. године, а првобитно је на њему радила МПС [међународна полицијска службеница] ... која је покушала да пронађе жалиоца. Успела је да разговара са [г. Марком Марковићем], али он није дао званичну изјаву. Уместо тога, само је дао имена наводних осумњичених и њихове адресе. МПС ... је такође проверила код јединице за ексхумацију и КНЛСМ-а да ли постоје списи о несталој жртви, али без успеха. МПС [К. С.] обавила је неколико телефонских разговора са г. Марковићем и замолила га да да званичну писану изјаву, али [он] је увек проналазио изговоре“.
35. У електронској поруци се даље објашњава да је предмет преузео нови МПС новембра 2006. године, али ни он није успео да узме званичну изјаву од г. Марка Марковића. Жалилац је пружио нове информације о случају. Обавестио их је да осумњичени за нестанак његовог сина, И. К. и његова сестра В. К, сада живе у његовој некадашњој кући у Приштини. У електронској поруци је јасно наведено да је жалилац пропустио још два заказана састанка са МПС-ом пре него што се коначно састао са њим 16. јануара 2007. године у полицијској станици у Грачаници.
36. У спису се налази истражни дневник, који садржи предмет бр. 2000-00157, на коме није назначен датум, али који садржи различите спискове који указују на девет истражних активности које је предузео МПС задужен за овај предмет од 11. новембра 2006. до 16. јануара 2007. године. МПС се 30. новембра 2006. године састао са осумњиченима, И. К. и В. К, који су негирали да познају г. Марка Марковића или било шта у вези са г. Бранком Марковићем. На списку је наведено: „Тakoђе сам показао [И. К.-у] Бранкову слику, али он је рекао да ту особу никад раније није видео“.
37. У електронској поруци од 23. октобра 2007. године, описан је састанак између МПС-а и г. Марка Марковића 16. јануара 2007. године. Наведено је: „[г. Марко Марковић] је

⁶Име овог сведока налази се у истој бази података КНЛСМ-а (видети фусноту бр. 4 изнад). Комисија јој је приступила у вези с овим предметом 14. априла 2014.

рекао: ‘[И. К.] и његова сестра [В. К.] киднаповали су мог сина 1999. године и насилно су се уселили у моју кућу.’ Када су истражитељи од њега затражили да то запише и да дâ своју званичну изјаву, он је рекао да нема времена јер се враћа у Србију и да га аутобус чека. Према наводима истражитеља, он није правилно одговарао на питања која су му постављена, а негирао је да је на нека од њих одговорио. Само им је рекао да ће се вратити у Грачаницу до фебруара и да истражитељи треба да одреде тачан датум када ће га звати“. У електронској поруци је наведено да су истражитељи звали жалиоца између шест и осам пута, од јануара до јула 2007. године, и да је он увек давао неки разлог зашто не може да дâ званичну изјаву.

38. Према електронској поруци, 26. јула 2007. године, г. Марко Марковић коначно се састао са истражитељима. Они су састанак описали овако: „[Жалилац] је изјавио много личних ствари о томе шта је знао о овом случају. Када је упитан да ли је лично видео ко је отео његовог сина и када, одговорио је одрично. Он је такође изјавио ‘моја супруга и породица продали су кућу породици [И. К. и В. К.] (које је идентификовао као осумњичене за наводну отмицу свог сина) ... Када је упитан да ли би желео да дâ писану изјаву, одбио је. Затим је отишао и рекао да ће се вратити“.
39. У горенаведеном интерном допису од 14. априла 2008. године наставља се прича о истрази. Наведена је информација да је 28. октобра 2007. године, ЈИРЗ проследио захтев српским органима у коме тражи помоћ у добијању писане изјаве г. Марка Марковића, али није добијен никакав одговор. Допис се завршава препоруком: „Исцрпљени су сви покушаји да се пронађу додатни сведоци, као и покушаји да се пронађу додатни трагови. Изјаве узете од [гђе С. М.] и [Р. Ј.] нису могле да буду поткрепљене, због чега идентитет чланова ОВК није могао да буде утврђен ... Због горенаведеног, предлажем да овај случај буде затворен док се не пронађу додатни докази“.

Д. ЕУЛЕКС-ово разјашњење

40. Као што је горе напоменуто (§ 2), дана 18. децембра 2009. године, Комисија је затражила од ЕУЛЕКС-а да обезбеди додатне информације у вези са четрдесет и три жалбе уложене Комисији. У свом одговору (видети § 4 горе у тексту), од 23. марта 2010. године, службеници ЕУЛЕКС-а су објаснили да су претражили доступне изворе, укључујући списак предмета „пронађених јула 2009. у архиви зграде ПТЦ-а (УНМИК их није званично предао ЕУЛЕКС-у јер нису више „активни“ већ обустављени, прекинути или затворени)“.
41. У истом одговору, ЕУЛЕКС је додао да потрага није била детаљна пошто доступни извори нису пружили информације по питању следећег:
- предметима, кривичним пријавама или информацијама које полиција УНМИК-а уопште није предала тужиоцима УНМИК-а или који никад нису ни доспели до тужилаца УНМИК-а;
 - предметима које је обрађивала полиција УНМИК-а, који су затим предати локалној полицији или тужиоцима, али то није пријављено УНМИК-у нити тужиоцима ЕУЛЕКС-а;
 - многим предметима које су обрађивали тужиоци УНМИК-а пре него што је УНМИК-ов ОП формирао централизован регистар предмета 2003. године.

42. Ипак, претрага ЕУЛЕКС-ових списа довела је до информација о само два случаја наведена у захтеву Комисије од 18. децембра 2009. године. За преостали четрдесет и један случај, укључујући предмет г. Бранка Марковића, нису пронађени списи нити друге информације. ЕУЛЕКС није могао да потврди да ли су „полиција и/или тужиоци УНМИК-а уопште испитали“ случајеве за које нису пронађени списи.

III. ЖАЛБА

43. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи нестанак његовог сина. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

44. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу, које су му наводно проузроковане овом ситуацијом. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

45. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

46. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.

47. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању

свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања, Конвенцији о правима детета.

48. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
49. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 47). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.
50. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводно кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кинар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

51. Жалилац се жали, у суштини, на повреде права које се односе на изостанак адекватне кривичне истраге у вези са нестанком његовог сина. Жалилац такође, у суштини, наводи да није био обавештен о томе да ли је истрага уопште спроведена и какав је био њен исход.
52. У својим примедбама на меритум жалбе сходно члану 2, СПГС прихвата да је до нестанка г. Бранка Марковића дошло под околностима опасним по живот. Он напомиње да је јуна 1999. године, када је он нестао, „безбедносна ситуација на Косову и даље била напета“. КФОР је још увек радио на развоју снаге довољне за одржавање

јавне безбедности и реда и мира, и догодио се одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“.

53. СПГС прихвата одговорност УНМИК-а да спроведе истрагу случаја г. Бранка Марковића сходно процедуралном аспекту члана 2 ЕКЈП. Према речима СПГС-а, „главна сврха такве истраге је обезбеђивање ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, како је дефинисано Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 од 25. јула 1999. о овлашћењима привремене управе на Косову и касније измењеном и допуњеном Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. о закону који се примењује на Косову“.
54. СПГС сматра да је таква обавеза двострука и да подразумева: „(i) обавеза утврђивања судбине и/или локације несталог лица путем истраге; и (ii) обавеза спровођења истраге којом се може утврдити да ли је до смрти дошло незаконитим путем и која може довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталог лица“.
55. СПГС даље примећује да се, при разматрању пријава овакве природе, сходно члану 2, мора обратити пажња на то да се на УНМИК не ставља немогућ или несразмеран терет. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:
- „Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој пост-конфликтној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса“.
56. Са становишта СПГС-а, „УНМИК се суочио са ситуацијом на Косову од 1999. до 2008. године, веома сличном оној у Босни и Херцеговини у периоду од 1995. до 2005. године“. Многи људи за које се није знало где се налазе отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
57. Јуна 2002. године, УНМИК је формирао КНЈСМ који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покаже да су злочини били систематски и широко распрострањени, тимови МКТЈ извршили обдукције на што је

више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЈСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЈ при полицији УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „*ex-officio*“, без икакве шире стратегије у погледу оптужнице. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација“.

58. СПГС тврди да је проналажење и идентификовање несталих лица у горе описаном контексту веома тежак и дуготрајан задатак. Он даље тврди да број несталих лица чије је остатке пронашао и идентификовао КНЈСМ „сведочи о његовом напорном раду између 2002. и 2008. године“ и да се „у гробницама и даље проналазе тела и у току су идентификације и повраћаји посмртних остатака члановима породица, често на основу информација садржаним у списима КНЈСМ-а“. СПГС даље напомиње да је стога „очигледно да је поступак оснивања система који ће моћи ефикасно да решава нестанке и друга озбиљна кршења међународног хуманитарног права разумљиво био постепено“ на Косову, што се огледа у горенаведеном предмету *Палић*. СПГС даље напомиње да се овај поступак ослањао на одређени број актера, а не само на УНМИК, на пример МКНЈ, МКЦК и локалне организације за нестала лица.

59. СПГС даље тврди да су за спровођење ефикасних истрага од суштинске важности „професионалне, добро обучене полицијске снаге са довољно средстава“ и да „такве снаге нису постојале на Косову 1999. године и морале су бити основане испочетка и постепено развијане“. У полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које му је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. У том погледу, он упућује на Годишњи извештај полиције УНМИК-а за 2000. годину, у коме се даје следећи опис ситуације:

„полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

60. СПГС наводи да су припадници међународне полиције УНМИК-а који су радили на предметима несталих лица морали да се прилагоде спровођењу истрага на страниј територији и у страниј земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је

joш увек била у развоју. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводу СПГС-а, све ове препреке спречавале су полицију УНМИК-а да спроведе истраге сходно стандардима који се могу очекивати од држава са успостављеним институцијама које не наилазе на велики број предмета овакве природе, повезаним са ситуацијама након сукоба.

61. У погледу дела истрага чији је циљ био утврђивање судбине г. Бранка Марковића или проналажење његових посмртних остатака, СПГС тврди да је УНМИК-ов КНЛСМ постао упознат са његовим нестанком 18. септембра 2000. године (видети § 29 изнад). СПГС даље тврди да су „УНМИК-ов КНЛСМ и ЈНЛ контактирали чланове породице г. Бранка Марковића и наводне сведоке како би добили више информација о његовом нестанку и могуће наводе који би могли довести до његове локације. СПГС напомиње да „на жалост, упркос опсежном покушају полиције УНМИК-а који је документован у спису КНЛСМ-а, није било информација које би могле осветлити локацију г. Бранка Марковића. Треба такође напоменути да, на основу доступних докумената, нема дефинитивних информација о судбини г. Бранка Марковића“.
62. СПГС напомиње да је „6. маја 2000. спроведена ексхумација и пронађени су посмртни остаци троје лица, који су пребачени у Приштину. Даља истрага је открила да ниједни од тих остатака нису били посмртни остаци г. Бранка Марковића“ (видети § 30 изнад). Он такође напомиње да је случај затворен 23. маја 2001. године услед недостатка доказа, а поново је отворен 15. фебруара 2002. године, када је гђа С. М, сестра г. Бранка Марковића, дала више информација о киднаповању њеног брата (видети § 31 изнад). Информације које је она дала укључивале су име сведокиње, Р. Ј, која је била у Србији и са којом је коначно обављен разговор 1. маја 2003. године. СПГС напомиње да је „сведокињи показано 80 слика чланова ОВК, али она није могла да препозна ниједну особу на тим сликама“ (видети § 32 изнад).
63. СПГС је такође напоменуо да је „г. Марко Марковић накнадно изјавио да су његовог сина киднаповали [И. К. и В. К]. Полиција УНМИК-а је пронашла ова лица и обавила разговор са њима 30. новембра 2006. године. Осумњичени су негирали било какву везу са нестанком г. Бранка Марковића. У накнадним контактима са жалиоцем, који ‘није сарађивао са истражитељима’, полиција УНМИК-а обавила је разговор са жалиоцем 16. јануара 2007; међутим, његове изјаве биле су недоследне“. СПГС напомиње да је г. Марко Марковић изјавио да су се у његову кућу уселили осумњичени И. К. и В. К, а касније је рекао да им је његова супруга продала кућу (видети §§ 37-38 изнад), као и да је г. Марко Марковић изјавио да је био очевидац киднаповања свог сина, а затим да није био очевидац. Према мишљењу СПГС-а, „недоследности у изјавама сведока и његова неспремност да пружи јасне доказе отежали су истрагу“.
64. У вези са активностима надлежних органа усмерених ка идентификацији починилаца и њиховом извођењу пред лице правде, СПГС тврди да су „изостанак информација и противречне информације у овом предмету представљале праву препреку спровођењу истраге од стране УНМИК-а“. СПГС напомиње да су разговори обављени и са гђом С. М. и Р. Ј.

65. СПГС закључује да је, на основу доступних докумената, „полиција УНМИК-а очигледно покренула и спровела истрагу у вези са локацијом г. Бранка Марковића; међутим, ... без сведока који би иступили или откривених физичких доказа, у полицијским истрагама неминовно изостаје напредак услед недостатка доказа“.
66. По мишљењу СПГС-а, у овом случају, „полиција УНМИК-а је предузела истражне кораке у складу са процедуралним захтевима члана 2 ЕКЉП, у циљу извођења починилаца пред лице правде“. Стога, према мишљењу СПГС-а, није било кршења члана 2 ЕКЉП.
67. СПГС је такође обавестио Комисију да би могао доставити додатне коментаре о овом предмету, „јер постоји могућност да има додатних и убедљивих информација“, ван докумената достављених Комисији. Међутим, с тим у вези, до данашњег дана нису примљени додатни дописи, осим потврде о потпуности достављених истражних списа.

3. Процена Комисије

68. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са нестанком г. Бранка Марковића.

а) Подношење релевантних списа

69. На захтев Комисије, СПГС је 14. фебруара 2013. године доставио примерке ограниченог броја докумената везаних за ову истрагу, које је УНМИК успео да добије. Као што је горе наведено (видети § 67), СПГС је такође напоменуо да можда постоји још информација у вези са овим предметом, које се не налазе у достављеним документима. Дана 24. марта 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да нису пронађени додатни списи па се тако достављање може сматрати завршеним (видети § 10 горе у тексту).
70. Као што је горе напоменуто (§§ 2 и 40), Комисија је такође затражила од ЕУЛЕКС-а да обезбеди додатне информације у вези са овим предметом, али ЕУЛЕКС није могао то да уради (видети § 42 горе у тексту).
71. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује достављање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да им на руке достави информације без одговарајућег објашњења“ (видети предмет ЕСЉП *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда од 31. маја 2005, § 56).
72. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове

предаје, кључно за наставак таквих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2.

73. Комисија нема разлога да сумња да је УНМИК уложио све напоре како би обезбедио релевантне истражне документе. Међутим, УНМИК није доставио никакво објашњење због чега би документација могла бити непотпуна и у погледу којих делова.

74. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

75. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). КЉП такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2(3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети КЉП, Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Арапске Демахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

76. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се посебно осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 105, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).

77. Европски суд је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЈП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 50 изнад у тексту, при § 136).
78. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или одговорност за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310; видети такође ЕСЈП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
79. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 50; при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, § 312; и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, § 212).
80. Конкретно, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 76, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
81. Чак и у погледу особа које су нестале и касније пронађене мртве, што није случај у овом предмету, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 79 изнад, при §46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 50, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр.). 2944/06 и остали, пресуда од 18.

децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, § 46; у истом смислу ЕСЈП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, § 64).

82. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали*, наведен у § 78 изнад, при §§ 311-314; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен у § 78 изнад, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему; ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. јула 2011, бр. 55721/07, § 167, ЕКЈП 2011.).
83. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЈП [ВВ], *Ал-Масри против Бивше југословенске Републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191). Уједињене нације су такође уверене у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаних за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то подразумева и право на откривање судбине и локације жртве“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, *Нестала лица*, документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође Савет за људска права УН-а, Резолуције 9/11 и 12/12: *Право на истину*, 24. септембар 2008 и 12. октобар 2009; видети такође Извештај Специјалног известиоца о унапређењу и заштити људских права и основних слобода током борбе против тероризма, Бен Емерсон, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних функционера за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту државних анти-терористичких иницијатива*; документ УН-а А/НRC/22/52, 1. март 2013.).

c) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

84. Комисија је свесна чињенице да је до нестанка г. Бранка Марковића дошло непосредно после распоређивања УНМИК-а на Косову, током оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
85. Са своје стране, СПГС не оспорава да је, од свог распоређивања на Косову јуна 1999. године, УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски

контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.

86. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
87. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
88. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 79 и случај ЕСЈП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011.). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 82, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЈП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЈП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај ЕСЈП *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 78, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 78, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЈП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
89. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и [...] конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад, § 164; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на

живот (видети, између осталих примера, ЕСЈП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 76 изнад, при §§ 86-92; ЕСЈП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, §§ 82-85; ЕСЈП [ВВ], *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЈП 1999-IV; ЕСЈП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЈП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).

90. Слично томе, КЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 75, при § 1; КЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЈП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
91. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут расподеле свеобухватне одговорности у погледу надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЈП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као системи који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 18 изнад).
92. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога,

Комисија сматра да ће, у погледу сваког предмета, утврдити да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

93. На крају, као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 79 горе у тексту, при § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007, § 62).

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

94. Осврћући се на околности овог случаја, Комисија прво напомиње да није јасно када је УНМИК постао обавештен о нестанку г. Бранка Марковића. На пример, жалилац тврди да је пријавио нестанак г. Бранка Марковића КФОР-у, УНМИК-у, МКЦК-у и Црвеном крсту Југославије (видети § 24 изнад), али није дао информације о томе када је случај пријављен. Спис садржи примерак писма које је сестра г. Бранка Марковића, гђа С. М, послала седишту ОЕБС-а у Приштини, датираног на 21. јун 1999. године, у коме она говори о нестанку свог брата (видети § 28 изнад); међутим, није јасно када је ОЕБС тачно примио тај документ или када је он прослеђен полицији УНМИК-а. Комисија напомиње да је у документима ЈИРЗ-а назначено да је истрага почела 5. маја 2000. (видети § 30 изнад). Са своје стране, СПГС признаје да је УНМИК сазнао за нестанак г. Бранка Марковића 18. септембра 2000. године, а УНМИК-ов КНЛСМ и ЈНЛ уписали су предмет везан за његов нестанак (видети § 60 изнад).

95. Циљ ове истраге био је да се открије истина о догађајима који су довели до нестанка жалиоцевог сина, да се утврди његова судбина и да се идентификују починиоци. Да би испунили ове циљеве, они који спроводе истрагу били су дужни да траже, прикупе и сачувају доказни материјал; да идентификују могуће сведоке и узму њихове изјаве; да идентификују починиоца(е) и изведу их пред надлежни суд утврђен законом.

96. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испратили очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући, између осталог, сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери, као и да у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага би требало да се повремено преиспита, како би се обезбедило да све доступне информације буду узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 79-80 изнад).

97. Комисија напомиње да, у зависности од тога када је УНМИК сазнао за нестанак г. Бранка Марковића, можда су постојали недостаци у спровођењу истраге од њеног

- почетка. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 50 изнад), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЉП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 79, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 21 изнад).
98. По мишљењу Комисије, одговорност је била на УНМИК-у да обезбеди, *прво*, да се истрага спроводи експедитивно и ефикасно; *друго*, да се сав релевантан истражни материјал предаје органу који преузима одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС); и, *треће*, да истражни списи могу да се прате и преузимају уколико дође до потребе за тим у било којој каснијој фази.
99. Пошто је узела у обзир тврдњу СПГС-а да би списи поднети Комисији могли бити непотпуни, као и због недостатка даљег објашњења у вези с тим (видети § 67 и 73 изнад), Комисија претпоставља да УНМИК не може да гарантује да ли су списи достављени Комисији потпуни или не. У случају да нису потпуни, то би значило да је можда дошло до неке од следећих ситуација: није спроведена прописна истрага; спис није исправно и у потпуности предат ЕУЛЕКС-у; или УНМИК није добио натраг потпун спис од особе тренутно задужене за његово чување. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди потпун истражни спис ради његове процене (видети § 73 изнад). Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно би указало на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.
100. У вези са овим предметом, Комисија напомиње једну веома важну чињеницу, а то је одговор који је ЕУЛЕКС упутио на захтев Комисије за информације (видети §§ 40 - 42 изнад). У том одговору, ЕУЛЕКС је обавестио Комисију да је јула 2009. године одређени број случајева које УНМИК није званично предао ЕУЛЕКС-у из различитих разлога, „пронађен“ у тадашњој згради УНМИК-овог ОП-а. По мишљењу Комисије, они посебно указују на то да је могуће да је дошло до општег пропуста услед ког није испоштована обавеза да се истражни материјал преда на прописан начин.
101. Што се тиче првог дела процедуралне обавезе, односно утврђивања судбине г. Бранка Марковића, Комисија напомиње да се не зна где се он налази. Комисија такође напомиње да је анте-мортем податке у вези са жалиочевим несталим сином прикупио МКЦК, између 1. јула и 20. септембра 2001. године и да је у бази података МКНЛ-а потврђено да су ДНК узорци прикупљени, али није јасно када и од кога су прикупљени, као ни ко је то учинио (видети § 25 изнад). Комисија такође напомиње да се чини да је истрага његовог нестанка започета у разумном временском року. Дана 5. маја 2000. године, истрага је почела када је могућа гробница пронађена на пољу у насељу Врањевац, у општини Приштина. Дана 6. маја 2000. године, обављена је ексхумација и пронађени су посмртни остаци три тела, који су однети у мртвачницу у Приштини. Даљом истрагом је утврђено да су посмртни остаци могли бити посмртни остаци г. Бранка Марковића и/или бар 5 других Срба чији је нестанак пријављен 12. и 13. јуна 1999. године. Након што су спроведене аутопсије, надлежни

органи су закључили да су то посмртни остаци других Срба који су нестали заједно са г. Бранком Марковићем, али не његови (видети § 30 изнад). Истовремено са истрагом ЈИРЗ-а, 18. септембра 2000. године, ЈНЛ је отворио досије несталог лица за г. Бранка Марковића, а анте-мортем информације су преузете од његове сестре, гђе С. М, ради идентификације. Поред тога, гђа С. М. је дала информације ЈНЛ-у везане за оно што је чула да се десило њеном несталом брату, што је укључивало именовање сведокиње, Р. Ј, која је наводно била сведок целог догађаја из своје куће.

102. Комисија напомиње да је „прикупљање ДНК узорака само по себи од суштинског значаја, јер обезбеђује неопходан материјал за будућа компаративна истраживања и могућу идентификацију пронађених посмртних остатака. Међутим, пошто у случају овог предмета до такве идентификације није дошло, Комисија се сада враћа на истрагу коју је спровела полиција УНМИК-а и циљу идентификације починилаца и довођење истих пред лице правде, што представља други елемент процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЉП.
103. Изгледа да ЈИРЗ није добио информације које је ЈНЛ прикупио 18. септембра 2000. од гђе С. М, јер је ЈИРЗ затворио предмет г. Бранка Марковића 23. маја 2001. године због недостатка доказа, да би га поново отворио 15. фебруара 2002. године, када је гђа С. М. дала изјаву везану за киднаповање њеног брата са истим информацијама које је већ дала ЈНЛ-у 18. септембра 2000. године. Конкретно, поред пружања општих информација у вези с нестанком свог брата, гђа С. М. је у разговору такође дала име и податке за контакт још једног сведока, Р. Ј, за коју је наговестила да је видела цео инцидент из своје куће (видети § 31 изнад). Р. Ј. се налазила у Србији и њену изјаву је забележио МПС ЈИРЗ-а 1. маја 2003. године. Р. Ј. је полицији УНМИК-а дала релевантне информације везане за инцидент, укључујући још једног потенцијалног сведока, Р. К, који је изгледа био рањен на месту злочина, али је преживео (видети § 32 изнад). На основу информација из њене изјаве, око 80 фотографија чланова ОВК показано је Р. Ј, у покушају да се пронађу потенцијални осумњичени, али она није могла да идентификује ниједну особу на тим фотографијама. Што се тиче потенцијалног сведока, Р. К, полиција УНМИК-а је покушала да га пронађе, али није успела (проверити списак МКЦК-а): он никада није пронађен и сматра се несталим лицем.
104. Следећа истражна активност забележена у спису одиграла се 3. августа 2004. године, када се МПС ЈИРЗ-а састала са жалиоцем у УНМИК-овој Канцеларији за везу у Београду и узела од њега неке информације. Случај је очигледно био поново затворен неког датума до 28. јула 2006. године.
105. Комисија сматра да је до 23. априла 2005. године, односно до почетка надлежности Комисије, предузета већина разумних истражних корака. Иако је до тог тренутка у истрази било неколико пропуста или превида, они нису били довољно значајни да би довели до тога да цела истрага не испуњава минимум стандарда ефикасне истраге. Први пропуст тиче се кашњења у ЈИРЗ-овом узимању сведочења гђе С. М. Дана 18. септембра 2000. године, гђа С. М. дала је ЈНЛ-у информације везане за то шта је чула да се десило њеном несталом брату, што је укључивало именовање сведокиње, Р. Ј. Међутим, ЈИРЗ је узео њену изјаву тек 15. фебруара 2002. године, што је довело истражитеље до главног сведока, Р. Ј. ЈИРЗ је заправо затворио случај 23. маја 2001. године, иако ЈНЛ отворио досије који је укључивао информације преузете од сестре

Бранка Марковића. У досијеу нема доказа да је ЈИРЗ био упознат са информацијама ЈНЛ-а у том тренутку, али пошто су ове две јединице полиције УНМИК-а редовно сарађивале у погледу предмета несталих лица, чини се да је логично да би ЈИРЗ, пре затварања предмета, проверио код ЈНЛ-а да ли постоје неки очигледни трагови. Ипак, иако је ЈИРЗ можда одложио своју истрагу више од годину дана, јер наизглед није имао добру комуникацију са ЈНЛ-ом у вези са сведочењем гђе С. М, истрага је временом спроведена довољно брзо и адекватно. Обављен је разговор са сведоцима који су могли бити пронађени, као што су гђа С. М. и Р. Ј. и доступни докази су прикупљени. Други превид односи се на то да се у спису не види да је област у којој је г. Бранко Марковић нестао икада претражена ради проналажења потенцијалних сведока нити је место злочина у потпуности истражено. У спису нису дати докази о томе зашто ова истражна активност, која се уобичајено спроводи на почетку истрага као што је ова, није предузета. Спис садржи информације које показују да је, 5. маја 2000. године, поље у истом насељу, Врањевац, у коме је г. Бранко Марковић нестао, претражено и да су тамо пронађени посмртни остаци троје лица. Међутим, у спису не постоје информације ни о једној другој истражној активности која се догодила на овом месту. Комисија сматра да се чини да је ово очигледан превид у истрази. Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре*, наведен у § 80 изнад, при § 105). Комисија сматра да ови недостаци, сами по себи, с обзиром на околности овог случаја, не чине истрагу недовољно ефикасном.

106. У погледу периода од 23. априла 2005. године, који је под надлежношћу Комисије, предузете су додатне истражне активности. Конкретно, 28. јула 2006. године, предмет је поново отворен када се жалилац састао са службеницима ЈНЛ-а у Митровици. Касније током 2006. године, он је разговарао са МПС-ом ЈИРЗ-а задуженом за предмет и навео је имена и адресе наводних осумњичених, иако изгледа да у то време није желео да да званичну изјаву. Према наводима из списка: „МПС је упутила неколико телефонских позива г. Марковићу и замолила га да да своју званичну изјаву, али [он] је увек проналазио изговоре“ (видети § 34 изнад). Нови МПС је преузео предмет новембра 2006. године и, иако је жалилац понудио неке нове информације о предмету, и даље је био невољан да да званичну изјаву. Без обзира на то, МПС се 30. новембра 2006. године састао са осумњиченима које је именовао жалилац, И. К. и његовом сестром В. К, који су у то време живели у некадашњој породичној кући Марковића. Осумњичени су негирали да познају г. Марка Марковића или да знају било шта о г. Бранку Марковићу. У документу у истражном спису МПС-а наведено је: „Такође сам показао [И. К.-у] Бранкову слику, али он је рекао да ту особу никад раније није видео“ (видети § 35 изнад). У спису се види да је МПС предузео додатне истражне активности, али ниједна није довела до значајних резултата.
107. У истражном спису се такође види да се МПС састао са жалиоцем 16. јануара 2007. године. Састанак је описан у електронској поруци у спису. Наведено је: „[Г. Марко Марковић] је рекао: ‘[И. К.] и његова сестра [В. К.] киднаповали су мог сина 1999. године и насилно су ми отели кућу’. Када су истражитељи од њега затражили да то запише и да да своју званичну изјаву, он је рекао да нема времена јер се враћа у Србију и да га аутобус чека. Према наводима истражитеља, он није правилно одговарао на питања која су му постављена, а негирао је да је на нека од њих

одговорио. Само им је рекао да ће се вратити у Грачаницу до фебруара и да истражитељи треба да одреде тачан датум када ће га звати“. У електронској поруци је конкретно наведено да су истражитељи звали жалиоца између 6 и 8 пута, од јануара 2007. до јула 2007. године, и да је он увек давао неки разлог зашто не може да да званичну изјаву (видети § 37 изнад). У електронској поруци је назначено да се жалилац састао поново са МПС-ом 26. јула 2007. године. Према наводима из електронске поруке, жалилац је дао неке контрадикторне информације о наводним осумњиченима И. К. и В. К. и поново је одбио да да званичну писану изјаву (видети § 38 изнад).

108. Следећа истражна активност која се види у спису догодила се 28. октобра 2007. године, када је ЈИРЗ проследио захтев српским органима у коме тражи помоћ у добијању писане изјаве г. Марка Марковића, али изгледа да није добијен никакав одговор. Интерни допис датиран на 14. април 2008. године завршава се препоруком да се предмет затвори док се не пронађу додатни докази, јер су исцрпени сви покушаји да се пронађу додатни сведоци, као и трагови (видети § 39 изнад). Није познато да ли је предмет тада затворен, али нема доказа о било каквој додатној активности.
109. Комисија сматра да се чини да истражна активност предузета по овом предмету испуњава минималне критеријуме ефикасне истраге. Иако Комисија напомиње да је ова истрага била далеко од идеалне, у истражном спису се виде значајни напори које су предузели МПС како би покушали да пронађу г. Бранка Марковића и извели починиоце пред лице правде. Конкретно, истражна евиденција показује да је МПС начинио разне покушаје да добије информације од жалиоца, али је жалиочева неспремност да да званичну изјаву отежала напредак истраге. СПГС тврди: „Недоследности у изјавама сведока и његова неспремност да пружи јасне доказе отежали су истрагу“. Комисија разуме тешку ситуацију у којој се налази жалилац, али ипак мора да прихвати да је то отежало истрагу.
110. Поред тога, Комисија сматра да је полиција УНМИК-а, пошто посмртни остаци г. Бранка Марковића нису били пронађени и лица одговорна за злочин нису била идентификована, имала обавезу да користи средства која су јој на располагању како би редовно пратила напредак истраге да би била сигурна да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање и како би обавестила сроднике жртве о напретку истраге. Комисија напомиње да постоји много назнака да је предмет редовно прегледан; од октобра 2004. до априла 2008. године, спис садржи доказе више од 20 истражних корака који су покушани, од којих су многи укључивали покушај контактирања жалиоца како би га службеници убедили да да званичну изјаву како би се олакшале додатне истражне активности. Стога, према мишљењу Комисије, овај предмет је разматран адекватно и темељно.
111. Комисија стога сматра да је, узимајући у обзир све околности из овог предмета, уз горепоменуте изузетке (видети § 105), УНМИК предузео све разумне кораке како би пронашао нестало лице, идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да је истрага била одговарајућа и да је била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 96 изнад), као што то налаже члан 2.

112. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени законски интереси. Комисија такође подсећа да је Европски суд за људска права закључио да „овај аспект процедуралне обавезе не захтева да подносиоци пријава имају приступ полицијским списима или примерцима свих докумената током трајања истраге или да буду консултовани или обавештени на сваком кораку“ (видети ЕСЉП, *Меккер против Уједињеног Краљевства*, бр. 28883/95, пресуда од 4. маја 2011, § 121; ЕСЉП, *Грин против Уједињеног Краљевства*, бр. 28079/04, одлука од 19. маја 2005; ЕСЉП, *Хакет против Уједињеног Краљевства*, бр. 34698/04, одлука од 10. маја 2005; ЕСЉП, *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. новембра 2007, § 77).

113. Као што је горе показано, у истражном спису су забележени многи контакти са жалиоцем. Од 3. августа 2004. године до бар 28. октобра 2007. године, полиција УНМИК-а је чинила редовне покушаје да контактира жалиоца како би од њега добила информације о случају као и да би узела његову званичну изјаву (видети §§ 104, 106 изнад). Комисија стога сматра да је истрага била отворена за јавни надзор, како то налаже члан 2 ЕКЉП.

114. Комисији је жао што истрагом до данашњег дана није било могуће идентификовати лица одговорна за нестанак г. Бранка Марковића и извести их пред лице правде. Комисија ипак закључује да у овом случају није било кршења процедуралног аспекта члана 2 ЕКЉП (видети ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, мишљење од 25. фебруара 2013, § 126).

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

115. Комисија сматра да се жалилац позива, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЉП.

116. С обзиром на конкретне околности овог случаја, пошто није пронашла кршење процедуралног елемента члана 2 ЕКЉП, Комисија сматра да нема потребе да посебно испита да ли је било кршења члана 3 ЕКЉП.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ДА ИСПИТА ДА ЛИ ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ЧЛАНА 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЈКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МПС – Међународни полицијски службеник
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
МУП – Министарство унутрашњих послова Србије
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина